

Szepesi József

A mámor templomában

Mészáros-György és Horpácsi Sándor
kollektív és barátai
és barátai:

Szepesi József

1993. VIII. 24. Budapest.

1993

1993-ban jelent meg Szepesi József: A mámor templomában című kötete, melynek fűlszövegeit Mészáros György és Horpácsi Sándor írta. A kiváló költő és publicista, újságíró, lapunk a Közös Út - Kethano Drom munkatársa életművére most ezekkel az írásokkal emlékezünk. (rfgy)

Mészáros György

MINDENNAPJAINK KÖLTÉSZETE

Szepesi Józsefet nekem a hetvenes évek elején Balázs János cigány festő mutatta be. Elszórtan jelentek meg versei a helyi Nógrád című napilapban. Már akkor feltűnt markáns egyénisége, rendkívüli érzékenysége. Folyóiratban első jelentkezése 1973-ban történt, a

Forrás közölte néhány versét. Azóta folyamatosan figyelemmel kísértem költői fejlődését, életútját. Versei főleg a Palócföldben és a Napjainkban jelentek meg.

Szepesi József költői világa óriásit fejlődött. Költészete a kortárs cigány költőkétől alapjaiban tér el. Versei életének pontos lenyomatai, lírájának tartalma sokszínű. Az órabér című verse pedig a maga nemében páratlan bravúr. Aki korábban írott és köteteiben nem szereplő verseit ismeri, nyomon követheti azt a folyamatot, ahogyan a költő a nem tudatos befogadás kínzó és gyötrő élményétől a megélt világ lírai megfogalmazásáig eljutott.

Szepesi József formakultúrája Ady-hoz áll közel. Nem emlékeztet folyton a keservesen megélt cigány mivolta, de sorsa alakulásában mégis meghatározó volt. Szepesi az elgondolkozásra kényszerítő költő. Nem színekkel, metaforákkal és oppozíciókkal formázó, olyan, mint a cigány nyelvi népköltészet, ahol mindezeket hiába keressük. Na ritkán mégis fel-felbukkan, nem magyarázó elem, hanem az észelv pengéjét feni élesebbre.

Verseiben természetes kíváncsisággal néz szembe a mindennapjainkban benne rejlő problémákkal. Leírásai gyönyörűek. Szepesi egyetlen pillanatra sem zárkózik a költészet elefántcsonttornyába még akkor sem, amikor legbensőbb, személyes érzelmeiről szól, vagy magáról a költészetről elmélkedik. Túlérzékenységet, a mában élő ember felelősségét bizonyítja az, ahogyan reagál a napi politika által is folyton ostromozott közösségi konsternációkra.

Horpácsi Sándor

A kimondás bátorsága

Szepesi József is hasonló feladatot (és műveletet) végez el, mint Petőfi, Kassák, József Attila: egy pontosan körülhatárolható réteg helyzetét, közérzetét fogalmazza meg, emeli be a költészetbe. Ha úgy tetszik, ez is felfedezés (Magyarországé is), amelyben egy eddig a társadalom peremén élő népréteg fedezi fel önmagát az írásbeliségben, a művészetben. Feltétele, de garanciája is lehet ez annak, hogy ez a réteg önmagára ismerve — éppen írástudói által —, öntudatát erősítve kiemelkedjen jelenlegi állapotából.

Szepesi József lírájában — ha szabad így fogalmazni — az a rokonszenves, hogy szakítva a konvenciókkal saját és sorstársai helyzetét nem egzotikusnak ábrázolja, felül tud emelkedni azon az egyelemesig anélkül, hogy eredetét és sajátosságait megtagadná. Szepesi József nézőpontja a mindenkori lentieké, akik nem urai sorsuknak, mert soha nem is birtokolták azt. Könnyű kitalálni és átérezni, hogy különösen nehéz helyzetbe kerül ebben a környezetben az, akit sorsa érzékenységgel, a szebbre, tisztábbra, magasabbra való vággyal és fogékonysággal áldott vagy vert meg.

Összegzésként mégis azt mondhatjuk erről a költészetről, hogy nem befelé forduló, elzárkózó, hanem közösségi. Felvállalja sorstársai gondjait is — noha ő nem tudja megosztani a sajátját velük —, s mert föl vállalja, az ő sorsa az intellektuális magány.

Mint mindenkié, aki a tudatossággal, a megfogalmazás képességével és igényével egyszersmind kiűzetett az öntudatlanság idilli paradicsomából, a tudás almájával a felelősség keserűségét is megismerte. Mert Szepesi József úgy szereti övéit, hogy nem hazudja szépnek, egzotikusnak őket, de kemény szóval perel velük és értük. Tudván és vállalván azt is, hogy ezt bizony éppen azok nem értik, értik félre, akikről, akik nevében szól. Mert éppen ahhoz kell erkölcsi bátorság, hogy azt bíráljuk meg, akiket szeretünk, akiknek szeretetét el szeretnők érni. Szepesi Józsefet ez teszi igazán költővé: az erkölcsi parancs és a kimondás készsége és bátorsága.

Szepesi József

Prológ

Nem tanultam, nem adatott

nekem hát oly bölcsélet,

hogy másokat meg ne értsek,

ám számomra legfőbb érdek

az legyen, hogy értsenek.

Világmegváltó gondolat

sosem született bennem.

Nem űztem délibábokat,

inkább szép utcalányokat,

és sok jó bort vedeltem.

Néha lelkem dalra bírtam,

(mint költőket izgatott

sok semmiség) gondolatban

reméltem: ha fog a tollam,

tán verset is írhatok.

S bár rájöttem: nem hiába,

ez nem is rossz nyavalya:

Szepesi József emlékezete

Írta: Administrator

2017. szeptember 25. hétfő, 13:26 - Módosítás: 2017. szeptember 25. hétfő, 13:41

én nem vágyok glóriára.

Aki költő, homlokára

minek olyan karika?